

СЕКЦІЯ 3.

ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Аніщук Ніна Володимирівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
в. о. завідувача кафедри історії держави та права,
доктор юридичних наук, професор

АДЮЛЬТЕР В ІУДЕЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У давньому світі існувала гендерна нерівність. Це стосується, зокрема, й іудейського суспільства, в якому жінки були нерівними із чоловіками. Соціостатева нерівність виявлялася в усіх сферах життєдіяльності давньоєврейського суспільства, зокрема, у шлюбно-сімейній сфері.

Адюльтер (фр. *adultere*) – подружня невірність, зрада карався у іудейському суспільстві. Він розглядався, по-перше, як гріх, і, по-друге, як злочин проти моралі. Сьома заповідь Біблії: не перелюбствуй адресована однаково для чоловіків і для жінок. Щоправда, покарання, як правило, несли дружини, що є проявом гендерної нерівності. Так, за подружню зраду, як у біблейські, так і у талмудичні часи, карали невірну дружину та її коханця.

Слід зазначити, що у Старому Завіті Біблії саме про чоловіків-перелюбів сказано: «Кто же прелюбодействует с женщиною, у того нет ума; тот губит душу свою, кто делает это (Притч.6,32); человек, блудодействующий в теле плоти своей, не перестанет, пока не прогорит огонь. Такой человек будет наказан на улицах города и будет застигнут там, где не думал (Сир.23.22,30) [1].

Незважаючи на те, що Старий Завіт засуджував перелюбство, адюльтер мав місце в іудейському суспільстві. При цьому відомо, що чоловік-іудей, який був одружений, навпаки, сповна міг мати зв'язок з будь-якою жінкою, проте тільки не з дружиною єврея. Єврей, в якого співбрат по вірі звабив дружину, розцінював це як замах на свою особисту власність, окрім того, від звабника могли народитися діти, чужі ображеному чоловіку.

Громада завжди була на боці обманутого чоловіка, проте винний міг виправдатися, стверджуючи, начебто не знав, що його коханка є заміжною. Інколи вся громада, щоб очиститися від

гріха перелюбства, скоєного двома її членами, вирушала урочи-стою ходою до могили рабина, який прославився за часів його життя своєю праведністю.

Згідно з іудейським правом, Мойсеєвим правом, перелюбство каралося смертю. Так, у Старому Завіті у т. з. П'ятикнижжі Мойсея, або Торі (єврейською мовою означає «закон») передба-чено смертну кару за низку тяжких злочинів, включаючи й перелюбство. При цьому Тора встановила надзвичайно жорстокі умови для її реалізації на практиці. Навіть у давності, коли у євреїв функціонував Верховний Суд (Санедрін), відправити людину на смерть можна було лише за наявності двох «кашерних» свідків, що підтвердили б злочин, який вони бачили своїми очима. Непрямі свідчення не приймалися до уваги для винесення смертного вироку. Отже, на практиці знайти двох свідків інтимного зв'язку було майже неможливо, тому смертна кара була надзвичайно рідкісним явищем [2].

Згідно із талмудичним кримінальним правом розглядається три види перелюбства, за які застосовувалося покарання у вигляді смертної кари:

1) перелюбство із заміжною жінкою, що знаходиться під владою свого чоловіка. У цьому разі покарання – задушення;

2) перелюбство із зарученою дівчиною, яка ще знаходиться під владою свого батька. Під дівчиною Талмуд розумів жінку, яка досягла статевої зрілості, проте ще не дійшла віку повноліття, тобто що знаходиться в періоді від 12 років до 12 років та шести місяців. Заручена має бути ще дівчиною, тобто зберегти дівочу цнотливість. Нарешті, вона має ще знаходитися у домі свого батька, а не чоловіка. Покарання – закидання камінням.

3) перелюбство заміжною донькою священика. В цьому випадку вона карається спаленням, а той хто згрішив із нею – задушенням, як при звичайному перелюбстві. Цей вид перелюбства є кваліфікованим, оскільки донька священика своїм злочином сугубо себе оскверняє.

Невірна дружина, аби уникнути покарання, могла заявити, що її згвалтували, однак цей одговір був прийнятним у сільській місцевості: у місті жінка могла покликати на допомогу.

Щоб виправдатися, жінка, яку звинувачували у перелюбстві, могла також піддаватися випробуванню «гіркою водою». Старий Завіт передбачав випробування для жінки, яку підозрювали у перелюбстві, «гіркою водою». Талмуд також присвячує цьому випробуванню цілий трактат: звинувачувана мала випити чашу отруєної води, яка викликала сильний біль у шлунку, здуття живота, втрату свідомості. Якщо отрута не чинила на жінку дії, то її оголошували невинною і чоловіку залишалося лише схитити голову перед судом Господнім. Однак були випадки, коли зловісні ознаки проявлялися пізніше: тому чоловік міг сподіватися, що невірна дружина незабаром захворіє та помре від запізненої дії отрути. Перед

випробуванням гіркою водою, жінка повинна була предстати перед судом рабинів, який намагався добитися від неї щирсердечного зізнання. Отруєне пиття називалося «гіркою водою», тому що до його складу входили гіркі трави. На погляд Талмуда, випробування «гіркою водою» лише тоді чинило свою дію, коли чоловік, зі свого боку, був цілком вірним своєму подружньому обов'язку і ніколи не скоював злочинів проти моральності.

Отже, згідно Старого Завіту Біблії невірну дружину до смерті забивали камінням, однак, наскільки відомо, на практиці ця страта ніколи не здійснювалася. За часів Христа за адюльтер обмежувалися покаранням батогами або ж винну жінку прив'язували до ганебного стовпу. Ця практика застосовувалася і за часів Талмуда, причому до стовпа прив'язували і коханця, однак роздягали винну не догола, а інколи обмежувалися лише тим, що обстригали їй волосся – це привертало менше допитливих чоловічих поглядів. Чоловік зобов'язаний був припинити всі стосунки із невірною дружиною і розлучитися із нею.

Неоднакове ставлення до проблеми адюльтеру в іудейському суспільстві пояснюється нерівністю між статями, яка існувала на той час. З точки зору Тори, відносини між чоловіком та жінкою не симетричні. Пояснюється це дуже просто: для симетрії потрібні дві однакові частини, а чоловік та жінка не однакові [3].

Таким чином, аналізуючи проблему адюльтеру у іудейському суспільстві, можна зазначити, що в історичному минулому не існувало гендерної рівності щодо цієї проблеми. В іудейському суспільстві була подвійна мораль. Дружину, яка зраджувала чоловіку, за єврейськими традиціями карали ганебними покараннями (били батогами, прив'язували до ганебного стовпа, обстригали їй волосся). Після цього її очікувало розлучення із чоловіком. У деяких випадках навіть застосовували смертну кару. Чоловік, який зраджував своїй дружині, залишався непокараним. Щоправда, дружина такого чоловіка могла вимагати розлучення. Єдиний випадок, коли чоловік ніс кримінальну відповідальність при адюльтері, коли він був коханцем із заміжною єврейською жінкою. До коханця дружини, як правило, застосовували ганебне покарання – його прив'язували до ганебного стовпа.

Список використаної літератури:

1. Максимов Ю. В. Религия Креста и религия полумесяца: Христианство и ислам [Електронний ресурс] / Ю.В. Максимов – Режим доступу: www.litres/ru>chitat-onlayn.
2. Шульман Наталья. Суровая правда: что делать, если партнер изменил? [Електронний ресурс] / Н. Шульман – Режим доступу: U-jew. – 2017. – 27 сентября.
3. Набутовский Берл. Неравенство между полами [Електронний ресурс] / Берл Набутовский – Режим доступу: